

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת בהר-בחוקותי
תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 291)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:44	20:07	18:51	ירושלים:
20:42	20:09	19:08	תל אביב:
20:45	20:10	19:02	חיפה:
20:43	20:07	19:08	באר שבע:

שיעורי הרב אליהו בר חן

**בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה**

פרשת בהר - בחוקותי התשפ"ג

"שִׁתְּהִיוּ עִמָּלִים בַּתּוֹרָה"

א. "וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, בְּהַר סִינַי, לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, כִּי תֵבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם, וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ, וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרֶמֶךְ, וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ. וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ, שְׁבַת לַיהוָה, שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע, וְכְרֶמֶךְ לֹא תִזְמַר. אֶת סְפִיחַ קִצְיֶרֶךְ לֹא תִקְצֹר, וְאֶת עֵנְבֵי נְזִירֶךְ לֹא תִבְצַר, שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ. וְהִיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ, לֶךְ וּלְעֶבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְיֶרֶךְ וּלְתוֹשֻׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ. וּלְבַהֲמֹתֶיךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרְצְךָ, תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לְאָכְלִי", (ויש פרשת "בהר". ויקרא, כה', א' - ז').

"אם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ, וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, וְעָשִׂיתֶם אִתָּם ... וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ, וְשִׁכְבַּתְכֶם וְאִין מַחְרִיד, וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ, וְחָרַב לֹא תַעֲבֹר בְּאֶרְצְכֶם ... וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי, וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה. וְאִם בְּחַקְתִּי תִמָּאֲסוּ, וְאִם אֶת מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נִפְשְׁכֶם, לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתַי, לְהַפְרֹכְכֶם אֶת בְּרִיתִי ... וְאִם עַד אֵלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי, וְיִסַּפְתִּי לְיִסְרָה אֶתְכֶם שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם", (ויש פרשת "בחוקותי". ויקרא, כו', ג' - יח').

ב. בעניין לשון הרע, כתב בספר הקדוש ¹ "עדן מקדם":

"אמרו רז"ל, כי הפוגם ברית הלשון, סופו לפגום גם ברית המעור,

וזהו 'לא יחל דברו' ², פירוש, לא יחל דיבורו לפגום ברית הלשון, כי סופו לעשות מעשה, ככל היוצא מפיו יעשה - בפועל.

ונראה לעניות דעתי, כי בא הרמז, בפסוק ³ 'ומה יתרון לבעל הלשון' -

¹ אות למד, ערך לשון הרע, עמודים קצד'-קצה'.

² במדבר, ל' - ג'.

"איש כי ידַר נִדָּר לַיהוָה, אוּ הַשְּׁבַע שְׁבַעָה, לֹאֲסַר אֲסַר עַל נַפְשׁוֹ, לֹא יִחַל דְּבָרוֹ, כִּכֵּל הַיֵּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה".

³ בקהלת (י' - א'), נאמר:

שמדבר על בעלי לשון הרע -
מה יתרון לבעל הלשון, ראשי תיבות מילה,
שסופו, גם אות ברית מילה".
ולמדנו מדבריו הקדושים :
שאם הפוגם בלשונו, סופו שיפגום בבריתו,
השומר על לשונו, סופו שישמור על בריתו.
והדבר צריך ביאור :
היאך ובמה, קשורים הדברים זה בזה, שהפוגם בלשונו עתיד לפגום ח"ו אף
בבריתו?

ג. במסכת מגילה⁴, מצינו לדבריו של רבי שמעון בן אלעזר :

"עזרא, תיקן להן לישראל -

שיהו קורין קללות שבתורת כהנים, קודם עצרת,

ושבמסנה תורה, קודם ראש השנה".

"אם ישך הנחש בלוא לחש, ואין יתרון לבעל הלשון".

וכשנעיין בפסוקים שם, לא נזכר הדבר כלשון רבינו זיע"א -

"ומה יתרון לבעל הלשון".

שוב תרתי וחיפשתי, ומצאתי את מקורו של רבינו זיע"א, והוא ב"ילקוט שמעוני" (קהלת, רמז תתקפ"ט),
וכדלהלן:

"ריש לקיש אמר, לעתיד לבא מתקבצין כל החיות אצל הנחש, ואומרים לו -

ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך,

אומר להם, ומה יתרון לבעל הלשון.

ומפני מה אתה נושך באבר אחד, וכל האברים מרגישיך,

אומר להם, ולי מה אתם שואלים, אָמְרו לבעל הלשון - שהוא עומד כאן והורג ברומי".

⁴ לא' ע"ב.

והקשתה הגמרא :

מאי טעמא?

והביאה הגמרא, לתירוצו של אביי, משמו של ריש לקיש :

"כדי שתכלה השנה וקללותיה".

והקשתה הגמרא :

"בשלמא, שבמשנה תורה איכא, כדי שתכלה שנה וקללותיה,

אלא שבתורת כהנים, אטו עצרת ראש השנה היא?

ותירצה הגמרא :

אין, עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן ⁵, 'ובעצרת על פירות האילן'."

והנה, בדברי הגמרא הנ"ל, יש לעיין :

היאך ובמה נחשב "עצרת" לראש השנה, שעל ידו "תכלה שנה וקללותיה"?

ד. כתב ⁶ הגה"ק רבי צדוק הכהן זיע"א מלובלין, וז"ל :

"צריך להבין, הא עיקר מאכל האדם היא הלחם,

כמו שכתוב ⁷, 'כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יַחְיֶה הָאָדָם'.

ובפסח, העולם נידון על התבואה ⁸,

⁵ ראש השנה, פ"א מ"ב.

⁶ בספרו הקדוש "פרי צדיק", פרשת "בחוקותי", אות י'.

⁷ דברים, ח' - ג'.

⁸ ראש השנה, פ"א מ"ב:

"בארבעה פרקים העולם נידון -

בפסח, על התבואה,

בעצרת, על פירות האילן,

בראש השנה, כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון ...

והיה לו לתקן שיקראו קודם, מהאי טעמא?"

וביאור דבריו הקדושים:

שמחמת ובחג הפסח נדונים על התבואה, ומן התבואה מכינים את הלחם, שהוא עיקר מאכלו של האדם,

אם כן, היה ראוי יותר לקרוא בתורה בציבור את פרשת "בחוקותי", קודם חג הפסח,

בכדי שכבר אז "תכלה השנה וקללותיה".

ותירץ רבינו זיע"א:

"אך העניין, שקודם הקלקול מאדם הראשון, ניתן רק פרי העץ למאכל אדם, וכמו שנאמר ⁹, 'וַיֵּטַע ... בְּגֵעְדוֹ'.

ונטיעה, היא באילנות.

אך אחר הקלקול, 'וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה' ¹⁰.

רק, 'כִּינּוֹן שֶׁשָּׁמַע אָדָם הָרִאשׁוֹן כּוֹ, הִזְיָעוּ פָּנָיו,

אָמַר, מָה אֲנִי נִקְשָׁר לְאָבוֹס כְּבִהְמָה?

אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְהִזְיָעוּ פָּנָיִךְ, תֹּאכַל לֶחֶם' ¹¹,

והיינו, שיהיה לו טורח, לעשות מחיטה לחם.

וכמו שאמרו ¹², 'כמה יגיעות יגע אדם הראשון, עד שמצא פת לאכול, חרש וזרע' וכו' ¹³.

ובחג, נידונין על המים".

⁹ בראשית, ב' - ח'.

¹⁰ בראשית, ג' - יח'.

¹¹ במדרש (בראשית רבה, פרשה כ', י'), דרשו רבותינו ז"ל:

¹² ברכות, נח' ע"א.

¹³ שם בגמרא:

אבל, קודם הקלקול, אף חיטה היה מין אילן, והיה גדל עליו גלוסקאות,
כמו שיהיה לעתיד¹⁴,

ועתידה חיטה, שתיתמר כדקל¹⁵ ...

והאילנות שנטע הקדוש ברוך הוא בעצמו בגן עדן, היה מתקיים לעולם, ולא היה
צריך שום נטיעה ועבודה ...

ורק אחר הקלקול, נאמר לו 'בזעת אפִיךָ תאכל לחם',
שיהיה נצרך לעבודה וטורח, וכמה יגיעות יגע וכו'.

ובעצרת, שהיא זמן מתן תורה, דכתיב¹⁶, 'אֲנִי אֶמְרָתִי אֶלְקִים אֶתָּם',
שיהיה התיקון כמו קודם החטא, שלא יהיה מיתה¹⁷,

"בן זומא, ראה אוכלוסא על גב מעלה בהר הבית,

אמר, ברוך חכם הרזים, וברוך שברא כל אלו לשמשני ...

הוא היה אומר -

כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול,

חרש, זרע, וקצר, ועמר, ודש, זרה, וברר, וטחן, והרקיד, ולש, ואפה -

ואחר כך אכל,

ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנין לפני.

וכמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא בגד ללבוש -

גזז, ולבן, ונפץ, וטוה, וארג, ואחר כך מצא בגד ללבוש,

ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנים לפני.

כל אומות שוקדות ובאות לפתח ביתי, ואני משכים ומוצא כל אלו לפני."

¹⁴ שבת, ל" ע"ב:

"יתיב רבן גמליאל, וקא דריש, עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות."

¹⁵ כתובות, קיא' ע"ב:

"אמרו, עתידה חיטה שתיתמר כדקל, ועולה בראש הרים."

¹⁶ תהילים, פב' - ו'.

וכתיב¹⁸, 'וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכֶּת כְּהַנִּים' וגו' -

שאז לא היו ישראל רק פנויים לתורה ועבודה, כמו קודם הקלקול, והיה מתבטל אז כל היצר הרע וקלקול הנחש, וממילא, מאכל אדם היה רק פירות האילן, כמו שהיה קודם קלקול אדם הראשון,

ורק אחר החטא, חבלתם מעשיכם, 'אֲכַן כְּאָדָם תְּמוֹתוֹן'¹⁹.

מכל מקום, כשבא עצרת, הוא הזמן בכל שנה לתקן הקלקול ראשון מאדם הראשון, וכמו שהיה במתן תורה, וזהו 'בעצרת על פירות האילן'."

ומדבריו הקדושים, נשכיל ונבין, היאך ובמה נחשב עצרת לראש השנה:

שכן, אותו היום, הוא ראש השנה לתיקון אותו החטא של אדם הראשון, וכמו שנתבאר.

ה. על הפסוק²⁰, 'וַיִּגַּר זָאֵב עִם כְּבֶשֶׂת, וַנִּמְרַע עִם גְּדִי יִרְבֵּץ, וַעֲגַל וּכְפִיר וּמְרִיא יִחַדּוּ, וַיִּנְעַר קֶטָן נִהַג בָּם', כתב הרד"ק זיע"א:

"יש מפרשים, כי בימות המשיח, יתחלפו טבעי החיות והבהמות, וישוב למה שהיה בתחילת הבריאה ובתיבת נח.

כי בתחילת הבריאה, אֵלוּ הִיָּה אוכל האריה הַשָּׂה,

הנה, נשחתה הבריאה.

ומה אכל האריה או זולתו, מן הטורפים אוכלי בשר,

¹⁷ עבודה זרה, ה' ע"א:

"אני אמרתי אלהים אתם, ובני עליון כולכם. חבלתם מעשיכם, 'אכן, כאדם תמותון'."

¹⁸ שמות, יט' - ו'.

¹⁹ תהילים, פב' - ז'.

²⁰ ישעיה, יא' - ו'.

כי אם אכל בשר משאר החיות והבהמות, הנה, היה חסר העולם אותה בריה, כי כולם נולדו זכר ונקבה לא יותר, ולא המתינו מלאכול עד שפרו ורבו הנטרפים!?

אלא, בוודאי, אכלו עשב השדה עד שפרו ורבו הנטרפים, והיה טבעם מאותו היום ואילך, לאכול בשר.

וכן בתיבת נח, אלו אכלו הטורפים הנטרפים, הנה, חסרה אותה הנטרפת מן העולם, כי שנים שנים נכנסו, ולא יותר.

אלא אם כן, נאמר, כי שבעה שבעה שהכניס מן הטהורה, היו לצורך הטורפים". והנה, לעתיד לבוא, כאשר תחזור הבריאה אל תיקונה, מלבד שהחיות והבהמות לא יטרפו כבתחילה, אף התמימות בבני האדם, תשוב למקומה, וכפי שהיה אצל אדם הראשון קודם החטא.

וכפי שכתב ²¹ הגה"ק בעל "שם משמואל" זיע"א:

"איתא, שבימות המשיח, יחזור העולם לבחינה שהיה אדם הראשון קודם החטא.

וכבר כתבנו במקום אחר, ששורש חטא עץ הדעת, היה חסרון והעדר התמימות. והוחל התיקון הזה, ביציאת מצרים, כמו שנאמר ²², 'זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ וְגו', שהיו נמשכין אחר השם יתברך בתמימות, ולא אמרו איך נצא למדבר לא מקום זרע.

ונגמר התיקון, בקבלת התורה הקדושה, שאמרו 'נעשה ונשמע'...

²¹ על פרשת "בחוקותי", שנת תרע'.

²² ירמיה, ב' - ב'.

ולוא חטא העגל, היה נשלם אז התיקון, והיתה בטילה ממילא המיתה שהיא עונש חטא עץ הדעת".

ו. הר סיני, היה הנמוך שבהרים, ודווקא מחמת שפלותו נתנה עליו תורה, וכדרשת רבותינו ז"ל²³, על הפסוק²⁴, "בְּפָרֹשׁ שְׂדֵי מְלָכִים, בָּהּ תִּשְׁלַג בְּצַלְמוֹן":
"ר' נתן אומר, כיוון שביקש הקדוש ברוך הוא ליתן תורה לישראל, בא כרמל מאספמיא, ותבור מבית אלים ...

זה אומר, נקראתי הר תבור,

עלי נאה שתשרה שכינה, לפי שאני גבוה מכל ההרים, ולא ירדו עלי מי המבול.

וזה אומר, אני נקראתי הר הכרמל,

עלי נאה שתשרה שכינה, לפי שאני נתמצעתי בתווך, ועלי עברו את הים.

אמר הקדוש ברוך הוא, כבר נפסלתם לפני, בגבהות שיש בכם,

כולכם פסולים לפני ...

התחילו כל ההרים מתרעמים ומתמוטטים ...

אמר הקדוש ברוך הוא ... למה תרצו לדון עם סיני ...

אין רצוני, אלא בסיני, שהוא שפל מכולכם".

וכבר ידועה ומפורסמת - דרשת רבותינו ז"ל במסכת תענית²⁵ :

"אמר רבי חנינא בר אידי, למה נמשלו דברי תורה למים? ...

לומר לך, מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין

מתקיימין, אלא במי שדעתו שפלה".

וכעין זה דרשו רבותינו ז"ל²⁶, על הפסוקים²⁷, "בְּיַר חֲפְרוֹהַ שְׁרִים, כְּרוֹהַ נְדִיבֵי הָעָם, בְּמַחֲקֵק בְּמִשְׁעָנֹתָם, וּמִמְדָּבָר מִתְנָה. וּמִמִּתְנָה נִחְלִיאֵל, וּמִנְחִלִיאֵל בְּמוֹת":

²³ מדרש תהילים, שם.

²⁴ תהילים, 'no - 'טו'.

²⁵ ז' ע"א.

**"כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר, שהוא מופקר לכל²⁸, תורה ניתנה לו
במתנה,**

שנאמר, 'וממדבר מתנה'.

וכיון שניתנה לו במתנה, נחלו אל,

שנאמר, 'וממתנה נחליאלי'.

וכיון שנחלו אל, עולה לגדולה,

שנאמר, 'ומנחליאל במותי'."

והנה, האדם, אשר אינו משריש בעצמו את מידת הענווה, אינו שייך בתמימות
העבודה עם הבורא ית"ש,

שכן, על מאמר רבותינו ז"ל²⁹, "מִשָּׁה קָבַל תּוֹרָה מְסִינֵי", ביאר³⁰ הגה"ק רבי לוי
יצחק זיע"א מבארדיטשוב:

²⁶ נדרים, נה' ע"א.

²⁷ במדבר, כא, יח' - יט'.

²⁸ במסכת עירובין (נד' ע"א), הובאה מימרה זאת באופן אחר, וכדלהלן:

"אם אדם משים עצמו כמדבר זה, שהכל דשין בו",

ולפי זה:

הוא הדין במאמר זה (מדברי הגמרא במסכת נדרים) - "שהוא מופקר לכל", שהדבר מורה על ענין
הענווה.

ברם, יעויין מה שפירש רש"י הקדוש (במסכת נדרים, בד"ה "כמדבר, שהוא מופקר לכל") על מימרא זו, וכעין
זה כתבו התוספות:

"מלמד תורה בחנם לכל",

ומשמע מדבריו:

שאין הדבר תלוי במידת הענווה, אלא במידת החסד.

ברם, מכל מקום אפשר:

שגם לפי דברי רש"י והתוספות, הדבר תלוי במידת הענווה,

שכן, בכך שהאדם מלמד תורה בחינם, ולכל, הוא ענותנותו, שאינו מחזיק טובה לעצמו כלל ועיקר.

שטעם הדבר, שמשנה רע"ה - אשר העידה עליו התורה הקדושה ³¹, "וְהָאִישׁ מִשָּׁה, עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה", לא סירב לקבל את התורה הקדושה מחמת ענוותנותו, הוא, מחמת ראייתו הזכה והברורה, שהבורא ית"ש בחר ב"הר סיני", דווקא מחמת שפלותו וענוותנותו, ולפיכך, כאשר ביקש ממנו הבורא ית"ש, להיות מוסר התורה ומנחילה, הוא לא סירב לכך - כי הוא ידע, שרק בכוח ענוותנותו, הוא יכול לקבל את התורה לעצמו, ולמוסרה ולהנחילה לאחרים. וממילא, כך הוא ביאור מאמרם ז"ל, "מִשָּׁה קִבַּל תּוֹרָה" - בעבור מה שהוא למד "מְסִינֵי". והנה, על מאמר הכתוב ³², "אִם בְּחֻקֵּי תֵלְכוּ, וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם", כתב רש"י הקדוש: "שתהיו עמלים בתורה". וטעם הדבר, שעיקר "עֲמַל הַתּוֹרָה", נעוץ דווקא בקיום החוקים, יתבאר, על פי ההקדמה שביארנו לעיל: שעיקר קיום התורה, וקבלת התורה, נעוץ במידת הענווה אשר היא מולידה את מידת ההכנעה ואת מידת התמימות, וכפי שהיה אצל אדם הראשון קודם החטא, וכמו שכתב ³³ הגה"ק בעל "שם משמואל" זיע"א:

²⁹ אבות, פ"א מ"א.

³⁰ בספרו הקדוש "קדושת לוי".

הביאו הצדיק מרעננה זיע"א, בספרו הקדוש "בן לאשרי - ברכה משולשת", בריש פרשת "בהר".

³¹ במדבר, יב' - ג'.

³² ויקרא, כו' - ג'.

"ועל כן, עיקר התיקון תלוי בקיום החוקים, באשר אין טעמם נודע, והעשייה, היא רק בתמימות".

ז. והנה, האדם אשר אינו נוהג במידת הענווה, ובמידת ההכנעה והתמימות, מתיר לעצמו, ומְרַשֶׁה לעצמו, להיות הולך רכיל ומְדַבֵּר לשון הרע. והאדם אשר נוהג כן, הוא גרוע מן הבהמה, עד כדי כך שהוא נְדָמָה לכלב נובח, וכפי שדרשו רבותינו ז"ל³⁴, שהמספר לשון הרע, ראוי להשליכו לכלבים. וכבר, דרשו רבותינו ז"ל³⁵, שאין החיה שולטת באדם, אלא אם כן הוא נְדָמָה לה כבהמה. ואם כן, כאשר האדם עוסק בדברי רכילות ולשון הרע, הרי הוא מסיר מעל עצמו את מעלתו, עד אשר הוא נְדָמָה לַפְחוֹת שבבהמות, שהוא הכלב הנובח, ולפיכך, יכולה החיה לשלוט בו, ולטורפו³⁶. ומעתה, נשכיל ונבין: את הבטחת הבורא ית"ש, שכאשר נלך בחוקותיו, אזי³⁷, "וְהַשְׁבֵּתִי חֲזָה רְעָה מִן הָאָרֶץ", שכן, כל זמן שְׁיִקְדָּשׁ האדם את פיו בדברי התורה הקדושה, הוא לא ידבר דיבורי לשון הרע ורכילות, וממילא, הוא לא נְדָמָה לבהמה, ואין החיה יכולה לטורפו.

³³ על פרשת "בחוקותי", שנת תרע'.

³⁴ פסחים, קיח' ע"א.

³⁵ שבת, קנא' ע"ב.

³⁶ כן כתב הצדיק מרעננה זיע"א, בספרו הקדוש "בן לאשרי - ברכה משולשת", בריש פרשת "בחוקותי".

³⁷ ויקרא, כו' - ו'.

ח. ומעתה, יתבאר ויתברר הדבר, מפני מה, "הפוגם ברית הלשון, סופו לפגום גם ברית המעורר":

שכן, אי אפשר לו לאדם להיות שומר הברית, מבלי לימוד התורה הקדושה,

וכפי שכתב אדונינו הרמב"ם זיע"א³⁸ -

"גְּדוּלָה מְכֹל זֹאת אָמְרוּ, יִפְנֶה עֲצָמוֹ וּמַחְשָׁבָתוֹ לְדַבְּרֵי תוֹרָה, וְיִרְחִיב דַּעְתּוֹ בַּחֲכָמָה,

שְׂאִין מַחְשָׁבַת עֲרִיּוֹת מִתְגַּבְּרֶת, אֶלֶּא, בְּלֵב פְּנוּי מִן הַחֲכָמָה.

ובחכמה הוא אומר³⁹, 'אֵילַת אֲהָבִים וְיַעֲלֵת חוֹ, דְּדִיָּה יִרְוֶד בְּכָל עֵת, בְּאֲהַבְתָּהּ תִּשְׁגָּה תְּמִיד'."

וכפי שמצינו בברכת המזון -

"נֹדֶה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לָּאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה, בְּרִית וְתוֹרָה, חַיִּים וּמְזוּן.

עַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים.

וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׂרֵנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ."

וכפי שאמרו רבותינו ז"ל⁴⁰ -

שבברית המעורר, מְכַוֵּנָת כִּנְגַד בְּרִית הַלְשׁוֹן.

ואם כן -

כאשר פוגם האדם את לשונו, בכך שהוא מוציא ממנה דברי איסור,

הרי הוא נדמה לבהמה,

וממילא, הוא מפריד את ברית הלשון מברית המילה,

ואין לך פוגם גדול ממנו.

³⁸ פ"ב מהלכות איסורי ביאה הכ"א.

³⁹ משלי ה' - יט'.

⁴⁰ "ספר יצירה", פ"א מ"ג.

ט. על הפסוק ⁴¹, "ראשית בכורי אדמתך, תביא בית יהוה אלהיך, לא תבשל גדי בחלב אמו", דרשו רבותינו ז"ל ⁴²:

"רב הונא בשם רב מתנה אמר, בזכות שלשה דברים נברא העולם -

בזכות חלה, ובזכות מעשרות, ובזכות בכורים,

ומה טעם, 'בראשית ברא אלהים' ⁴³ ?

ואין 'ראשית', אלא חלה,

שנאמר ⁴⁴, 'ראשית ערסתיכם'.

אין 'ראשית', אלא מעשרות,

היך דאת אמר ⁴⁵, 'ראשית דגנך'.

ואין 'ראשית', אלא בכורים,

שנאמר ⁴⁶, 'ראשית בכורי אדמתך וגו'."

והנה, בעניינה של מצוות ה"ביכורים", כתב בספר ⁴⁷ "חכמת המצפון", משם ספר ⁴⁸ "מעייני החיים", כדלהלן:

"כבוד רב ופרסום גדול, עשו למביאי ביכורים.

ויש להבין -

⁴¹ שמות, כג' - יט'.

⁴² בראשית רבה, פרשה א', ד'.

⁴³ בראשית, א' - א'.

⁴⁴ במדבר, טו' - כ'.

⁴⁵ דברים, יח' - ד'.

⁴⁶ שמות, כג' - יט'.

⁴⁷ לסבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי זיע"א.

דברים ב', מאמר תמו', עמודים רמב"ג'.

⁴⁸ להגה"צ רבי חיים אפרים זייצ'יק זיע"א.

למה דווקא במצווה זו, הכל נעשה בגילוי כה רב, של כבוד ופרסום,
בזמן, שבמצוות אחרות, הכל נעשה בצינעא,
ודווקא, כל המרבה להצניע, הרי הוא משובח?
וכה מתואר המעמד במשנה 49 -
כיצד מעלין את הבכורים,
כל העירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד, ולגין ברחובה של עיר, ולא היו
נכנסין לבתים,
ולמשפכים, היה הממנה אומר, קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו.
הקרובים, מביאים התאנים והענבים,
והרחוקים, מביאים גרוגרות וצמוקים.
והשור, הולך לפניהם, וקרניו מצפות זהב, ועטרת של זית בראשו.
החליל, מכה לפניהם, עד שמגיעים קרוב לירושלים.
הגיעו קרוב לירושלים, שלחו לפניהם, ועטרו את בכריהם.
הפחות 50, הסגנים, והגזברים, יוצאים לקראתם,
לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים,
וכל בעלי אמניות שבירושלים, עומדים לפניהם, ושואליו בשלומם - אחינו אנשי
המקום פלוגי, באתם לשלום.
החליל, מכה לפניהם עד שמגיעו לחר הבית.
הגיעו לחר הבית, אפלו אגריפס המלך, נוטל הסל על כתפו, ונכנס, עד שמגיע
לעזרה.
הגיע לעזרה, ודברו הלויים בשיר, 'ארומך ה' כי דליתני ולא שמחת איבי לי' 51.

49 ביכורים, פ"ג, משניות ב' - ד'.

50 היינו, שרי הכהנים.

51 תהילים, ל' - ב'.

ונראה, כי התשובה על הפומבי שעושים למצווה זו, היא -
כי כל דבר שהוא 'ראשית', הוא חביב מאוד, ויש לו חשיבות מיוחדת.
הבכור -
חביב מאוד אצל אביו ואמו, שעל ידו נעשו אב ואם.
בבן הראשון, רואה האדם את צורת עצמו.
לפני בנו הבכור, לא תיאר מעולם כיצד נראה בן שלו.
בבנו, הוא רואה בריאה חדשה ומופלאה.
ומפני שהוא חביב לו מאוד, והוא יוצא חלצו הראשון, הוא מקדיש אותו ל-השם
יתברך,
להראות את חיבתו ואהבתו לו, שהוא מקדיש ומעביר על אהבתו, מפני אהבת ה'
יתברך.
וכן הפרי הראשון -
שהוא מאוד חביב ואהוב על האדם, שנטעו, והצמיחו, הוא פרי עמלו,
אחרי שחרש, זרע, נטע ושמר.
ובכיליון עיניים, מחכה ומצפה לגידול הפרי, עד שהוא זוכה לראות שהפרי
הבשיל ונגמר וראוי לאכילה.
אין זה פרי הקנוי לו מן השוק, ולכן איננו מגלה בו עניין.
שונה הוא הדבר, אם הפרי נתגדל בעמל כפיו,
כי אז, ההנאה מן הפרי, אינה מתחילה מן האכילה,
אלא, משעה שחרש את האדמה, מהיום ומהרגע שבו זרע והשקה.
לא פעם, יעמוד בעל השדה, או הפרדס והכרם, ויתבונן שעה ארוכה בעיניים
עורגות על הפירות,
קשה לו להינתק מהם,
הוא רואה בעיני רוחו, כיצד הם גדלים מרגע לרגע,

ואף בשעה שהוא פורש מהם, הרי הוא חוזר על עקביו, ונפנה שוב להתבונן בהם, הוא מצפה כל העת, מתי יגיע הפרי לגמר בישולו, ואף על משכבו הוא הוגה בזה. וכאשר הוא מגיע לשעת האכילה, הוא חש בו טעם כפול, טעם הפרי, וטעם היגיעה, היינו, חדות היצירה".

ומשכך:

כאשר נותן האדם להקדוש ברוך הוא, את אותם הפירות היקרים מאוד אל ליבו, אין לך כניעה גדולה מזו, ואין לך הכרת הטוב גדולה מזו, אל הבורא ית"ש. ולפיכך:

"כבוד גדול", היו עושים למביאי הביכורים,

כי אין ראויים מהם, לכבוד זה.

ומעתה, נשכיל ונבין, כדלהלן:

א. בעניין שומרי השמיטה, דרשו רבותינו ז"ל⁵², את הפסוק⁵³ "בָּרְכוּ יְהוָה מִלְּאֲכִיּוֹ, גִבְרֵי כַח עֲשִׂי דְבָרוֹ, לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ":

"בְּנֶהֱגַ שְׁבַעֲוֹלָם, אָדָם עוֹשֶׂה מִצְוֶה לְיוֹם אֶחָד, לְשֶׁבֶת אֶחָת, לְחֹדֶשׁ אֶחָד, שְׁמָא לְשָׂאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה,

וְדִין, חֲמֵי חֻקְלֵיהּ בְּיָרְהּ, פְּרָמִיָּהּ בְּיָרְהּ, וְיָהֵב אֲרִנּוֹנָא וְשִׁתִּיק⁵⁴,

יֵשׁ לָךְ גְּבוּר גְּדוֹל מְזָה?!".

והנה, כשם שמביאי הביכורים, עושים דבר המשולל מן ההיגיון, למען כבוד הבורא ית"ש,

⁵² ויקרא רבה, פרשה א', א'.

⁵³ תהילים, קג' - כ'.

⁵⁴ היינו:

אותם שומרי השמיטה, רואים את שדותיהם וכרמיהם שוממים, ומשלמים בשנת השמיטה מיסים, ובכל זאת הם מקיימים את המצווה.

על אחת כמה וכמה, שומרי השמיטה, המפקירים את שדותיהם וכרמיהם למשך שנה שלימה.

ולפיכך, אין לך גיבור גדול מהם!

ב. טעם הדבר, שאותם שומרי שמיטה, העושים את רצון הבורא ית"ש, מפקירים את שדותיהם וכרמיהם, וכמו כן, אותם מביאי הביכורים, מביאים את ה"ראשית" שלהם אל הבורא ית"ש,

הוא, בכדי להודיע לעין כל, שהכל ממנו יתברך, והכל שלו יתברך.

ג. מעלתם זו, שכמוה כהכנעה גדולה לפניו יתברך,

לא יכולה להתקיים, ללא מידת הענווה שקדמה לה.

ולפיכך, הקדימה התורה הקדושה את עניין "הר סיני", למצוות השמיטה,

וכמאמר הכתוב⁵⁵, "וַיַּדְבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, בְּהַר סִינַי, לֵאמֹר",

ללמדנו:

שבכדי להגיע למידת ההכנעה והתמימות, ובכדי להיות מאותם "גִּבְרֵי כַח",

עלינו להשריש בעצמינו את מידת הענווה כתיקונה, וכי שהיה הר סיני השָׁפַל שבהרים.

ד. בפרשתן - פרשת "בחוקותי", יְשָׁנִים מִט' קללות, הַמְּכַוְּנִים כנגד מט' ימי ספירת העומר,

וכאשר אנו מקדשים ומטהרים את עצמינו, בכל יום ויום מִיְמֵי הספירה,

אנו זוכים להרחיק מעלינו, את אותם הקללות,

עד אשר אנו זוכים להגיע אל יום "חג השבועות", קדושים וטהורים, ללא פגם ודופי⁵⁶.

⁵⁵ ויקרא, כה' - א'.

⁵⁶ כן כתב הצדיק מרעננה זיע"א, בספרו הקדוש "בן לאשרי - ברכה משולשת", בריש פרשת "בהר".

ומעתה, נשכיל ונבין, מפני מה, אנו קוראים את אותם הקללות קודם ליום "חג השבועות":

שכן, בקריאת פרשה זו, מבין האדם את טעם הווייתו בעולם, ואת הטעם של יום "חג השבועות",

שהכל, הוא אך ורק בעבור ה"תורה הקדושה" -

התלויה במידת הענווה, אשר מביאה עמה את מידות התמימות וההכנעה.

וכאשר יקיים זאת האדם, אזי, "תכלה שנה וקללותיה".

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

הרב שלמה בן שמחה

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

אמירה בת נעמי

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה